

Судді та прокурори у демократичному суспільстві ¹

Бордоська декларація (Неофіційний переклад) ²

Консультативна рада європейських суддів (КРЕС) і Консультативна рада європейських прокурорів (КРЕП) на запит Комітету Міністрів Ради Європи висловити думку щодо взаємовідносин між суддями та прокурорами погодилися з таким.

Суспільство зацікавлене в тому, щоб верховенство права було гарантоване шляхом справедливого, безстороннього та ефективного здійснення правосуддя. Прокурори та судді забезпечують на всіх стадіях судового розгляду гарантію прав та свобод людини, а також захист громадського порядку. Це включає повну повагу до прав обвинувачених та потерпілих. Рішення прокурора про відмову від обвинувачення повинно бути відкритим для судового перегляду. Потерпілому має бути надано право звернутися у справі безпосередньо до суду.

Справедливе відправлення правосуддя потребує рівності у правах обвинувачення та захисту, а також поваги до незалежності суду, дотримання принципу розподілу влади та обов'язкової сили остаточних судових рішень.

Належне виконання різних, але взаємодоповнюючих функцій суддями та прокурорами є необхідною гарантією справедливого, неупередженого та ефективного відправлення правосуддя. Судді та прокурори мають бути незалежними у здійсненні своїх повноважень, а також діяти незалежно один від одного.

Належні організаційні, фінансові, матеріальні та людські ресурси повинні бути надані у розпорядження національної системи правосуддя.

Роль суддів, а у відповідних випадках судів присяжних, полягає у належному розгляді справ, переданих їм прокуратурою, без будь-якого неправомірного впливу з боку обвинувачення чи захисту, чи будь-якої іншої сторони.

Правоохоронні та, де це прийнятно, дискреційні повноваження прокуратури на етапі досудового слідства потребують, щоб статус прокурорів був гарантований законом на якомога вищому рівні, подібно до статусу суддів. Вони повинні бути незалежними і самостійними у процесі прийняття рішень та здійсненні своїх функцій справедливо, об'єктивно та неупереджено.

КРЕС і КРЕП посиляються на прецедентну практику Європейського суду з прав людини щодо п. 3 ст. 5 та ст. 6 Конвенції з прав людини і основоположних свобод. Зокрема, вони посиляються на рішення, якими Суд визнав вимогу незалежного від виконавчої влади та інших сторін здійснення будь-якою уповноваженою законом особою судової влади, але не заперечуючи підпорядкування вищому незалежному судовому органу. Будь-яке передання судових функцій прокурорам повинне обмежуватися, зокрема у справах про призначення незначної міри покарання, і не повинне поєднуватися із правом виступати обвинувачем у тій самій справі; не повинне завдавати шкоди праву обвинувачених на отримання рішення у таких справах, постановленого незалежним та неупередженим органом, що здійснює судові функції.

Для забезпечення незалежного статусу прокурорів необхідним є дотримання деяких мінімальних вимог, зокрема:

- щоб їх позиція та діяльність не була предметом впливу чи втручання з боку будь-якого зовнішнього джерела поза межами самої прокурорської служби;

- щоб їх призначення, просування по службі, гарантії перебування на посаді, включно з можливістю переведення лише на підставі закону або за їхньою згодою, та умови оплати праці забезпечувалися законом.

У державі, яка керується верховенством права, в якій прокуратура має ієрархічну структуру, ефективність прокурорської служби, пов'язаної з виконанням обов'язків державних обвинувачів, тісно пов'язана з наявністю прозорих правил щодо їх повноважень, підзвітності та відповідальності. Вказівки прокурорам повинні даватися у письмовому вигляді відповідно до закону та, де це передбачено, оприлюднених інструкцій та критеріїв діяльності прокуратури. Перегляд на підставі закону рішення прокурора про порушення кримінальної справи чи відмову в цьому має бути безстороннім та об'єктивним. У будь-якому випадку належна увага має надаватися інтересам потерпілого.

Для належного відправлення правосуддя важливим є дотримання загальноприйнятих правових принципів та етичних норм фахівцями, залученими до судового процесу. Підвищення кваліфікації, що передбачає і навчання методам управління, є і правом, і обов'язком суддів та прокурорів. Таке навчання має проводитися на основі безсторонності, а також регулярно та об'єктивно оцінюватися щодо його ефективності. Там, де це доцільно, спільне навчання суддів, прокурорів та адвокатів з тем, що становлять спільний інтерес, може сприяти досягненню найвищої якості правосуддя.

В інтересах суспільства також необхідно, щоб засоби масової інформації забезпечувалися необхідними відомостями для інформування громадськості про діяльність судової системи. Компетентні органи повинні надавати таку інформацію з урахуванням, зокрема, необхідності дотримання принципу презумпції невинуватості обвинуваченого, права на справедливий суд та права на повагу до приватного та сімейного життя усіх осіб, які беруть участь у процесі. Судді і прокурори повинні розробити кодекс добросовісної практики або інструкції про взаємодію із засобами масової інформації для кожної з цих професій.

І прокурори, і судді є основними фігурами в міжнародному співробітництві із судових питань. Тому необхідно зміцнювати взаємну довіру між компетентними органами різних країн. У цьому контексті обов'язковою умовою є те, щоб інформація, накопичена прокурорами у рамках міжнародного співробітництва, та яка застосовується у ході судового процесу, мала прозорий зміст та походження, а також була доступною суддям та всім сторонам з метою ефективного захисту прав людини та основоположних свобод.

У державах-членах, в яких прокурори виконують функції, які не належать до сфери кримінального права, принципи, що тут зазначені, стосуються цих функцій.

¹ Декларація розроблена Робочою групою КРЕС і КРЕП у м. Бордо (Франція) та офіційно прийнята КРЕС і КРЕП у м. Брдо (Словенія) 18 листопада 2009 р. Ця Декларація супроводжується Пояснювальною запискою.

² Переклад та підготовку до друку тексту Декларації здійснили голова Апеляційного суду Запорізької області **В.В. ГОРОДОВЕНКО** та помічник Першого заступника Голови Верховного Суду України **З.П. БОРТНОВСЬКА**.